

INHOUD

1. Inleiding.....	3
2 Maatregelen bij binnenkomst in Nederland: voorlichting en registratie	4
2.1 Voorlichting.....	4
2.2 Registratie.....	4
Tabel: aantal GBA-inschrijvingen van MOE-landers per deelgemeente, opgesplitst naar Noordoever en Zuidoever.....	7
3 Maatregelen bij werk: aanpak misstanden en (dubbele) uitbuiting in arbeid en huisvesting.....	8
3.1 Inzet op gegevensuitwisseling van registraties	8
3.2 Inzet vanuit handhaving.....	9
4. Sociale voorzieningen: uitkeringen, maatschappelijke opvang en medische zorg.....	12
4.1 WW- en WWB/WIJ-uitkeringen aan MOE-landers.....	12
4.2 Maatschappelijke opvang	12
4.3 Medische zorg.....	13
5. Huisvesting (preventief aanbod vergroten en curatieve afspraken met welwillende uitzendbureaus).....	14
6. Taal, Inburgering & Onderwijs.....	15
6.1 Taal en inburgering.....	15
6.2 Onderwijs.....	15
7. Overige monitoring.....	17
7.1 Overlastgevende en criminele MOE-landers	17
7.2 Nieuwe ontwikkelingen in 2010	
17	

1. Inleiding

Voor u ligt de nieuwste halfjaarlijkse monitor MOE-landers met informatie over 2010.

Deze monitor heeft een andere opzet dan de eerdere monitoren MOE-landers. In de monitor oude stijl werd een kwantitatieve en kwalitatieve analyse gegeven van de stand van zaken van extra actiepunten, nieuwe ontwikkelingen en knelpunten en de voortgang van de actiepunten.

Zoals aangekondigd in de agendapost EU-arbeidsmigranten (MOE-landers) is de nieuwe stijl monitor MOE-landers ingevuld langs de lijn uit de brief van het kabinet van 14 april aan de Tweede Kamer. In deze brief zijn de volgende maatregelen aangekondigd om de MOE-landerproblematiek aan te pakken:

- Maatregelen bij binnenkomst in Nederland;
- Maatregelen bij werk;
- Sociale voorzieningen;
- Huisvesting;
- Taal, inburgering en onderwijs;
- Verblijfsbeëindiging en terugkeer.

Deze maatregelen hebben te maken met de verschillende fases die de EU-arbeidsmigranten doorlopen bij hun komst, verblijf en vertrek uit Rotterdam: Deze monitor geeft de stand van zaken ten aanzien van de maatregelen zoals deze zijn aangekondigd in de maatregelentabel EU-arbeidsmigranten (in het bijzonder MOE-landers).

De monitor zal in het vervolg rapporteren over de voortgang van de uitvoering van deze maatregelen.

2 Maatregelen bij binnenkomst in Nederland: voorlichting en registratie

2.1 Voorlichting

Voorlichting aan MOE-landers en organisaties die met MOE-landers te maken hebben, is in 2010 op verschillende manieren geboden.

Voorlichting via derden:

- Algemene (Poolstalige) informatie over Rotterdam via folders en internet;
- Telefonisch spreekuur en e-mailservice in de Poolse taal;
- Advertenties en voorlichtende artikelen geplaatst in Poolse krant;
- Samenwerking met reeds bestaande (maatschappelijke/kerkelijke) organisaties van/voor Midden- en Oost-Europeanen in onze stad (taal, inburgering, gezondheid).

Voorlichting door Poolse medewerkers (nationaliteitswerkers):

- Via spreekuren in de wijken met een hoog percentage Midden- en Oost-Europese bewoners (4 dagen per week);
- Door middel van het organiseren van thema-avonden voor Midden- en Oost-Europeanen: tijdens deze informatieavonden werd door de Poolse medewerkers en diverse overheidsinstanties praktische informatie verstrekt en werd er toelichting gegeven op rechten en plichten (die zijn niet of nauwelijks bekend). In 2010 zijn betrouwbare informatie over inschrijving in de GBA, wonen in Rotterdam, werk en uitzendbureaus, taal en inburgering, onderwijs, kinderbijslag, pensioenen, belastingen, ziektekostenverzekering en parkeren.

2.2 Registratie

Geregistreerden en niet-geregistreerden

In samenwerking met de dienst PZR, EUR/NICIS en Risbo heeft monitoring plaatsgevonden van in Rotterdam verblijvende MOE-landers.

Bij de dienst PZR wordt het aantal GBA-ingeschrevenen uit de MOE-landen bijgehouden. Omdat uit praktijkervaring en allerlei onderzoeken blijkt dat een groot aandeel van de MOE-landers zich niet in het GBA inschrijft¹ worden via onderzoek schattingen gemaakt van het aantal in Rotterdam en Nederland verblijvende MOE-landers.

Eind 2010:

- **8916 in GBA** ingeschreven MOE-landers
= aandeel in GBA: **1,5%**
- **schatting** totaal (GBA- en niet-GBA) aantal MOE-landers: ca. **22.000** (40% in GBA²)
= geschat aandeel van R'damse bevolking: **3,6%**

¹ Men hoeft zich pas in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) in te schrijven bij een verblijf vanaf 4 maanden. Omdat een deel van de MOE-landers hier tijdelijk verblijft voor een kortere periode -voor bijvoorbeeld seizoensarbeid- hoeft dat deel zich niet in te schrijven. Daarnaast speelt ook de onwetenschap bij de arbeidsmigranten en soms de druk van werkgevers om zich niet te laten inschrijven. Door dit alles is er een groot aandeel MOE-landers dat zich niet inschrijft in de GBA.

² Volgens het landelijk Risbo-onderzoek naar MOE-landers van eind 2009 is 40% ingeschreven. Uit het onderzoek 'Arbeidsmigranten uit Bulgarije, Polen en Roemenië in Rotterdam. Sociale leefsituatie, arbeidspositie en toekomstperspectief' (september 2010, Engberg en co) bleek dat 60% van de ondervraagden was ingeschreven. Omdat dit een niet-representatief onderzoek is (door de onderzoeksmethode en het aantal ondervraagden) en omdat toepassing van dit cijfer een cijfer van 15.000 MOE-landers oplevert en dit getal al uit onderzoek in 2008 naar voren kwam, wordt vastgehouden aan 60% niet-ingeschrevenen.

# GBA inschrijvingen	31-3-2008	31-12-2008	30-6-2009	31-12-2009	30-6-2010	31-12-2010
Polen	2171	2660	2997	3374	3728	4164
Bulgaren	837	1091	1336	1529	1613	1916
Roemenen	497	584	620	667	706	794
Hongaren	494	527	576	657	729	836
Litouwers	215	243	269	296	318	371
Slowaken	145	178	197	234	246	251
Tsjechen	137	151	153	169	171	185
Letten	79	81	86	123	153	218
Slovenen	68	83	84	106	114	120
Esten	30	38	41	46	51	61
Totaal:	4673	5636	6359	7201	7829	8916

Wie zijn de ingeschreven MOE-landers?

- 86% van alle in Rotterdam ingeschreven MOE-landers is Pools, Bulgaars, Hongaars of Roemeens. Van alle ingeschreven MOE-landers is bijna de helft Pools, een vijfde Bulgaars, bijna 1 op 10 Roemeens en bijna 1 op de 10 Hongaars. Er zijn nu meer Hongaren dan Roemenen ingeschreven.

- De meerderheid van de MOE-landers is vrouw. Dit geldt voor alle nationaliteiten, behalve voor de Slovenen. Bij de Slovenen is bijna 70% van de ingeschrevenen man.

Geslacht	31-12-08	31-12-09	31-12-10
Vrouw	55%	53%	53%
Man	45%	47%	47%

- De gemiddelde leeftijd van alle ingeschreven MOE-landers is 29 jaar. Bijna de helft van de ingeschreven MOE-landers is tussen 18 en 34. Bijna 2 op de 10 is jonger dan 18.

Gemiddelde leeftijd	31-12-08	31-12-09	31-12-10
Vrouw	30	30	30
Man	28	28	29

- Bijna de helft van de ingeschreven MOE-landers is tussen 18 en 34. Bijna 2 op de 10 is jonger dan 18.

Verdeling leeftijd %	31-12-08		31-12-09		31-12-10	
0-17	1025	18%	1322	18%	1743	19%
18-34	2808	50%	3575	50%	4372	49%
35-65	1713	30%	2201	31%	2681	31%
65+	90	2%	103	1%	120	1%
	5636	100%	7201	100%	8916	100%

Groei geregistreerden

- Sinds de start van de monitor (1^e kwartaal 2008) is dat bijna een verdubbeling van het aantal ingeschreven MOE-landers (91%). Dat is vooral door een toename van de top 4 MOE-landernationaliteitsgroepen: Polen, Bulgaren, Hongaren en Roemenen.
- Sinds het eerste kwartaal 2008 hebben zo'n 4200 MOE-landers zich in de GBA ingeschreven: bijna de helft -2000- daarvan zijn Polen, meer dan 1000 daarvan zijn Bulgaren, bijna 350 Hongaren en 300 Roemenen.
- Sinds het eerste kwartaal 2008 schrijven zich meer dan 4 MOE-landers/dag in de GBA. Dat zijn ca. 30 MOE-landers/week.
Voor een beeld van de verschillende nationaliteitsgroepen dat zich inschrijft in de GBA:
 - elke dag schrijven zich ca. 2 Polen en 1 Bulgaar in;
 - per week ca. 2 Hongaren, 2 Roemenen en 1 Litouwer, 1 Let en 1 Slowaak;
 - per maand: ca. 1 Tsjech en 1 Sloveen en 1 Est.

# GBA inschrijvingen: toename	2009 tov 2008		2010 tov 2009		2010 tov start monitor (31-03-08)	
	abs	%	abs	%	abs	%
Polen	714	23%	790	27%	1993	92%
Bulgaren	438	30%	387	40%	1079	129%
Roemenen	83	18%	127	14%	297	60%
Hongaren	130	7%	179	25%	342	69%
Litouwers	53	13%	75	22%	156	73%
Slowaken	56	23%	17	31%	106	73%
Tsjechen	18	10%	16	12%	48	35%
Letten	42	3%	95	52%	139	176%
Slovenen	23	22%	14	28%	52	76%
Esten	8	27%	15	21%	31	103%
Totaal:	1565	21%	1715	28%	4243	91%

Waar wonen de geregistreerde MOE-landers?

- 57% van de ingeschreven MOE-landers woont in 3 deelgemeenten:
 - Charlois: 25% = 2218
 - Delfshaven: 20% = 1756
 - Feijenoord: 13% = 1127
- De top 3 deelgemeenten voor de 2 grootste groepen Moe-landers:
 - Polen: Charlois (30%), Delfshaven (17%) en Feijenoord (12%)
 - Bulgaren: Delfshaven (32%), Charlois (24%) en Feijenoord (15%)
- De andere 2 grote groepen MOE-landers wonen meer verspreid in de stad:
 - De ingeschreven Hongaren wonen iets meer verspreid over 4 deelgemeente : Charlois (23%), Delfshaven (16%), en Prins Alexander (13%)

- De ingeschreven Roemenen wonen nog meer verspreid over de stad: de meesten in Delfshaven (17%) en 10 tot 12% in de volgende vijf deelgemeenten (in volgorde van belang): Kralingen-Crooswijk, Feijenoord, Stadscentrum, Charlois en Noord.

Tabel: aantal GBA-inschrijvingen van MOE-landers per deelgemeente, opgesplitst naar Noordoever en Zuidoever.

	31-12-08	31-12-09	31-12-10
Delfshaven	1076	1458	1756
Prins Alexander	599	657	666
Noord	570	624	688
Stadscentrum	411	467	484
Kralingen/Crooswijk	409	484	608
Hillegersberg/ Schiebroek	240	294	331
Overschie	81	90	116
Hoek v Holland	58	70	93
Noordoever	3444	4144	4742
	61%	58%	53%
Charlois	1108	1606	2218
Feijenoord	584	834	1127
IJsselmonde	309	406	483
Hoogvliet	179	198	205
Pernis	12	13	19
Rozenburg			122
Zuidoever	2192	3057	4174
	39%	42%	47%
Totaal	5636	7201	8916
	100%	100%	100%

3 Maatregelen bij werk: aanpak misstanden en (dubbele) uitbuiting in arbeid en huisvesting

3.1 Inzet op gegevensuitwisseling van registraties

De gemeente heeft in 2008 afspraken gemaakt met het UWV en de Belastingdienst over het uitwisselen van verblijfsgegevens om gericht te kunnen handhaven op misstanden in huisvestingssituaties. Met de informatie over de toegekende tewerkstellingsvergunningen, sofinummers en zpp-gegevens controleren de handhavingsteams de verblijfsadressen op overbewoning indien na administratieve controle daar aanleiding toe is.

Gegevensuitwisseling in 2010

- *Tewerkstellingsvergunningen (UWV)*³
Op 8 februari 2011 waren er in Rotterdam **401** personen met een geldige tewerkstellingsvergunning gehuisvest in Rotterdam, waarvan **20** met de Roemeense en **16** met de Bulgaarse nationaliteit; dit is respectievelijk **5%** en **4%** van de 401 personen. Op 30 juni 2010 waren er 755 personen met een geldige tewerkstellingsvergunning gehuisvest in Rotterdam. Op 31 december 2009 652 en op 30 juni 2009 583. Het aantal Roemenen en Bulgaren is niet bekend, maar op alle adressen is administratieve controle gepleegd op overbewoning en indien daaruit overbewoning bleek, zijn de huisadressen bezocht.
- *BSN-aanvragen (Belastingdienst)*
De Rijksbelastingdienst geeft aan de gemeente Rotterdam gegevens over Sofinummer/BSN-aanvragen voor MOE-landers door. Het gaat om Sofinummer/BSN-aanvragen van werkgevers die niet zijn aangesloten bij één van de koepelorganisaties in de uitzendbranches: ABU, NBBU of VIA⁴. In het laatste halfjaar 2010 betrof dit **947** BSN-aanvragen, in het eerste halfjaar 1011 BSN-aanvragen, in het tweede halfjaar 2009 627 en in het eerste halfjaar 2009: 785. Ook hier zijn de adressen administratief en indien nodig via huisbezoek op overbewoning gecontroleerd.
- Op 2 juli 2009 is het convenant “Gegevensuitwisseling Huisvesting Arbeidsmigranten”, met de gemeente Den Haag en de uitzendbranches ABU, NBBU en VIA ondertekend. Dit convenant is tot stand gekomen onder regie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, nadat de uitzendbranches aan minister Donner hadden toegezegd dat zij verblijfsgegevens van hun werknemers uit Midden- en Oost-Europa bekend zouden maken bij de gemeenten.

De gemeente Rotterdam heeft na ruim een jaar sinds het afsluiten van het convenant van slechts twee uitzendbureaus bewonersinformatie ontvangen, met betrekking tot **6** adressen (de drie aangesloten branches hebben gezamenlijk duizenden leden).

Gegevensuitwisseling in de toekomst

Zoals de Maatregelentabel EU-arbeidsmigranten (in het bijzonder MOE-landers) aangeeft, zullen zowel intern binnen de Keten Handhaving Persoon en Pand en extern met de

³ In navolging van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav) is een werkgever –volgens de nu voorliggende kabinetsplannen tot 1 januari 2014- die werknemers uit Roemenië of Bulgarije wil aannemen verplicht tewerkstellingsvergunningen aan te vragen. Deze eis geldt niet (meer) voor werknemers uit Polen, Estland, Letland, Litouwen, Slowakije, Hongarije, Tsjechië en Slovenië.

⁴ Deze koepelorganisaties hebben met de Rijksbelastingdienst afspraken gemaakt om via een versnelde procedure een BSN te verkrijgen. Er is geen uitwisseling van deze BSN-gegevens.

ABU = Algemene Bond Uitzendondernemingen, NBBU = Nederlandse Bond van Bemiddelings- en Uitzendondernemingen, VIA = Vereniging van Internationale Arbeidsbemiddeling

landelijke partners nadere afspraken gemaakt worden over verbetering van gegevensuitwisseling.

3.2 Inzet vanuit handhaving

Reguliere inzet op Irreguliere Verblijfsinrichtingen

- In 2010 is extra capaciteit ingezet op het opsporen en opheffen van Irreguliere Verblijfsinrichtingen (overbewoning en brandveiligheid). In 2010 zijn 344 IVI's beëindigd en in 201 (58%) daarvan waren MOE-landers gehuisvest. In deze IVI's zijn **987** MOE-landers aangetroffen. Gemiddeld werden bijna **5** MOE-landers per pand aangetroffen.

Inzet nieuwe instrumenten bij aanpak huisjesmelkers en andere malafide huiseigenaren

- Gebruik preventieve dwangsommen bij overbewoning
In 2010 zijn drie van de vier *dwangsommen* op de BV van een uitzendbureau (ad.€ 50.000,-) die door de rechter waren uitgesproken in hoger beroep voorgekomen bij de Raad van State.

De opgelegde dwangsom is in dit specifieke geval vernietigd, maar de uitspraak van de Raad van State heeft wel de weg naar het gebruik van de preventieve dwangsom geopend.

- Uitbreiding instrumentarium aanpak huisjesmelkers en andere malafide huiseigenaren
Het is nog niet duidelijk of de kosten van de inzet van deze nieuwe instrumenten zullen opwegen tegen de opbrengsten, gezien de lange en intensieve procedures die de inzet van deze instrumenten vergt. Ook al bleek dat van deze instrumenten een preventieve werking kan uitgaan, toch werd geconstateerd dat de huidige instrumenten onvoldoende zijn voor een effectieve aanpak van huisjesmelkers en andere malafide huiseigenaren. In maart 2011 heeft Rotterdam daarom bij de minister van BZK voorstellen gedaan om het instrumentarium voor de aanpak te verscherpen teneinde malafide praktijken onaantrekkelijk te maken. Het betreft drie voorstellen te weten:

- a. Three strikes you're out;
 - strike 1: elke eerste overtreding wordt aangepakt met een bestuurlijke boete;
 - strike 2: slecht verhuurderschap wordt bestraft met een verhuurverbod en verkoopplicht;
 - strike 3: voor malafide pandeigenaren is in Rotterdam geen plaats.
- b. Boetes worden altijd betaald, preferente schuldeiserpositie gemeente;
- c. Opeisen hypotheekrente door banken. Zo nee, dan vervalt de NHG⁵.

- Samenwerking met Rijk bij uitbreiding instrumentarium
Zoals de Maatregelentabel EU-arbeidsmigranten (in het bijzonder MOE-landers) aangeeft, zal in samenwerking met het Rijk worden gewerkt aan een voor Rotterdam gewenste verruiming, aanpassing en/of ontwikkeling van instrumenten.

Samenwerking in de handhaving in de toekomst

Zowel intern als in samenwerking met het Rijk zal onderzocht worden in hoeverre er met interne en landelijke handhavende partners kan samengewerkt worden om te komen tot een meer sluitende aanpak van malafide huiseigenaren, waarvan MOE-landers slachtoffer worden.

⁵ NHG = Nationaal Hypotheek Garantie

3.3 Inzet op voorlichting en doorverwijzing

Proefprojecten in 2010

In 2010 is een aantal proefprojecten t.a.v. voorlichting en doorverwijzing opgestart in samenwerking met de Arbeidsinspectie. De Arbeidsinspectie controleert op overtredingen op de WML en de WAV⁶ en zet indien nodig meldingen door naar SIOD⁷ die de overtredders kan aanpakken. Ook is een start gemaakt met melding van signalen van misstanden aan de SNCU⁸ (CAO-politie) en uitwisseling van signalen met de Ketenaanpak mensenhandel.

- Proefproject met Arbeidsinspectie

In een proefproject werden in 2010 signalen en meldingen van vermeende misstanden worden door onze Poolse medewerkers doorgegeven aan de Arbeidsinspectie. In ander proefproject wisselden stedelijke interventieteams, teams van Toezicht Gebouwen en de Arbeidsinspectie meldingen van overtredingen of vermeende misstanden uit.

Van de **75** uitgewisselde meldingen bleek dat de Arbeidsinspectie

- met **62** meldingen niks kon doen: **83%**
 - bij 54 omdat dit volgens AI 'geen signaal voor AI' was (geen WML of WAV*)
 - bij 6 omdat de info 'gebrekig' was
 - bij 2 omdat overtreding niet meer geconstateerd kon worden door de Arbeidsinspectie
- met **13** meldingen een onderzoek kon opstarten: **17%**, waarvan
 - 2 in overtreding
 - 4 niet in WML- of WAV-overtreding bevonden
 - 4 nog in onderzoek/ al in onderzoek
 - 3 doorgestuurd naar collega's andere regio's

Ook de afdeling Toezicht Gebouwen kon weinig met de uitgewisselde meldingen doen omdat de uitgewisselde info 'gebrekig' was.

- Start melding van signalen van misstanden aan de SNCU (CAO-politie)

In 2010 zijn **9 uitzendbureaus** die in Rotterdam bij IVI-controle niet bleken te voldoen aan de norm aan de SNCU (CAO-politie) aangemeld voor controle, waarvan:

- bij **3** uitzendbureaus overtredingen in de CAO geconstateerd, waarna
 - 1 'herstel' (=juiste toepassing CAO) heeft uitgevoerd
 - 2 geen medewerking aan 'herstel' willen geven, waarna 1 zaak al verwezen is naar de rechtbank, wachtend op de uitspraak en de andere zaak overgedragen is aan de advocaat om 'herstel' af te dwingen.
- bij **5** uitzendbureaus onderzoek opgestart, waarbij
 - bij 2 gestart is met vragen extra info
 - bij 1 advocaat is ingeschakeld om medewerking af te dwingen
 - bij 1 nog gestart moet worden uitzet vraag extra info
 - bij 1 uitzendbureau onderzoek ter plaatse zal plaatsvinden
- **1** uitzendbureau uitgeschreven bleek te zijn uit het handelsregister

⁶ WML= Wet Minimum Loon en WAV = Wet Arbeid Vreemdelingen

⁷ SIOD = Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst

⁸ SNCU = Stichting Naleving Cao voor Uitzendkrachten

- **Miniproef aanpak schijnzelfstandigheid**
Er is door de Arbeidsinspectie een miniproef gedaan om via uitwisseling van gegevens over zzp-ers uit de Kamer van Koophandel te controleren op schijnzelfstandigheid. Deze miniproef is stopgezet omdat deze niet effectief, noch efficiënt bleek.

Samenwerking met Rijk in de toekomst voor betere gegevensuitwisseling en gezamenlijke sluitende aanpak van (dubbele) uitbuiting in huisvesting en werk

Zoals de kabinetsbrief van 14 april aangeeft, zal in samenwerking met het Rijk worden gewerkt aan een landelijke structuur van gegevensuitwisseling tussen gemeenten en landelijke inspectiediensten. Doel hiervan is dat signalen over misstanden bij de juiste organisaties belanden, en er duidelijkheid is over wie wanneer aanspreekpunt is bij het melden van misstanden en terugkoppeling van resultaten.

3.4 Aantal afgegeven en geweigerde tewerkstellingsvergunningen

In de periode 1 januari 2010 tot en met 24 mei 2011 werden voor arbeidsmigranten woonachtig in Rotterdam door het UWV WERKbedrijf **631** (80% van totaal aanvragen) aanvragen afgegeven en **165** (20%) geweigerd. Bij de toegekende aanvragen voor een tewerkstellingsvergunning hadden er **25** (57%) de Roemeense en **21** (64%) de Bulgaarse nationaliteit. Bij de geweigerde aanvragen ging het om **19** (43%) Roemeense en **12** (36%) Bulgaarse arbeidsmigranten.

4. Sociale voorzieningen: uitkeringen, maatschappelijke opvang en medische zorg

4.1 WW- en WWB/WIJ-uitkeringen aan MOE-landers

In Rotterdam maken MOE-landers zeer beperkt aanspraak op de WWB⁹ en de WW¹⁰.

- Op 31 december 2010 hadden **82** MOE-landers een WWB- of WIJuitkering en **86** MOE-landers een WW-uitkering. Dit zijn respectievelijk **0,25%** van alle WWB- of WU-uitkeringsgerechtigden en **0,74%** van alle WW-ers.

Ontwikkeling

Het aantal MOE-landers met een WW-uitkering op 31 december 2010 was een kwart meer als eind 2009 en bijna 2,5 keer zoveel als eind 2008. Het aandeel MOE-landers in de WWB stijgt, maar blijft laag: van 0,59% eind 2009 tot 0,78% eind 2010. Dit blijft nog steeds een gering percentage, uitgaande van de schatting dat ongeveer 3,6 % van de Rotterdamse bevolking van Midden- en Oost-Europese afkomst is.

Aantal uitkeringen aan MOE-landers	WWB			WW		
	31-12-08	31-12-09	31-12-10	31-12-08	31-12-09	31-12-10
Polen	9	18	32	19	53	65
Bulgaren	4	6	19	2	0	3
Roemenen	6	9	6	4	2	3
Hongaren	4	2	5	6	7	7
Litouwers	1	3	6	3	2	2
Slowaken	2	4	13	1	2	1
Tsjechen	1	0	0	1	2	1
Letten	1	2	1	0	0	1
Slovenen	0	0	0	0	0	0
Esten	0	0	0	0	0	3
Totaal:	28	44	82	36	68	86
% Moe-landers tov totaal aantal uitkeringstrekkers		0,15%	0,21%		0,59%	0,78%

4.2 Maatschappelijke opvang

De gemeente bepaalt wie in de maatschappelijke opvang wordt toegelaten. Het loket "Centraal Onthaal" voert het Rotterdamse toelatingsbeleid uit. Personen die toegelaten worden tot de maatschappelijke opvang krijgen van Centraal Onthaal een "CO-pas". Alleen EU-arbeidsmigranten die regiobinding en meervoudige problematiek hebben worden toegelaten tot de maatschappelijke opvang.

- In 2010 hebben **28** EU-arbeidsmigranten toestemming van Centraal Onthaal gekregen om in de nachtopvang te slapen. Hiervan waren **7** personen afkomstig uit Midden- en Oost Europa.

⁹ WWB = Wet werk en bijstand

¹⁰ WW = Werkloosheidswet

- In 2010 hebben **29** EU-arbeidsmigranten een afwijzing van Centraal Onthaal gekregen om in de nachtopvang te slapen. Hiervan waren **18** personen afkomstig uit Midden- en Oost Europa.
- In 2010 hebben ongeveer **200** EU-arbeidsmigranten zich bij Centraal Onthaal gemeld voor informatie over de maatschappelijke opvang.

Wanneer er sprake is van extreme winterkoude mag eenieder in de nachtopvang slapen, ongeacht of hij of zij een CO-pas heeft. Daklozen met of zonder pas worden op straat bezocht en dringend geadviseerd in de opvang te slapen. Een periode van extreme winterkoude biedt een goede gelegenheid om een beeld te krijgen van de gehele daklozenpopulatie. De winterkouderegeling (december 2010 en januari 2011) was 46 dagen van kracht.

- Gedurende de winterkoudeperiode heeft de gemeente **59** MOE-landers en **14** overige EU-burgers zonder CO-pas opgevangen in de nachtopvang. De **59** MOE-landers vormden **6%** van het totale volume van personen die gedurende winterkoudeperiode gebruik maakten van nachtopvang.

Uit de tijdens het winterkoude onderzoek uitgevoerde enquête blijkt dat niet alle EU-arbeidsmigranten die gebruik maakten van het de winterkoude regeling ook daadwerkelijk dakloos waren in de zin dat ze op straat sliepen. Iets meer dan de helft had ook de gelegenheid om elders te overnachten.

- In 2010 zijn in de dagopvang **161** personen uit Midden en Oost Europa opgevangen. In 2010 hebben **124** personen uit Midden en Oost Europa de Soepbus van het Leger des Heils bezocht. Uit de cijfers van dagopvang en soepbus zijn geen conclusies te trekken. Het is niet bekend hoeveel gebruikers van dagopvang en soepbus daadwerkelijk dakloos zijn.

Veldwerkers nemen zelden op straat slapende EU-arbeidsmigranten waar.

4.3 Medische zorg

EU-arbeidsmigranten zijn verplicht een zorgverzekering te hebben die de medische kosten in Nederland dekt. Onverzekerde EU-arbeidsmigranten krijgen alleen noodzakelijke medische zorg die niet uitstelbaar is.

De Rotterdamse ziekenhuizen melden dat er medische zorg aan niet verzekerde EU-arbeidsmigranten wordt verleend maar dat exacte cijfers niet bekend zijn. De ziekenhuizen geven aan dat het totaal van de kosten van de ongedekte medische zorg niet zorgwekkend is.

- Ongeveer **100** onverzekerde EU-arbeidsmigranten hebben zich bij de straatdokters gemeld voor medische zorg.

5. Huisvesting (preventief aanbod vergroten en curatieve afspraken met welwillende uitzendbureaus)

Op 10 juli 2009 zijn de convenanten “Tijdelijke huisvesting Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa” en “Bemiddeling Rotterdamse Werkzoekenden gezamenlijk met de wooncorporaties en ABU, NBBU en VIA ondertekend.

Convenant “Tijdelijke huisvesting Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa”

Doel van het convenant is om extra tijdelijke huisvesting te realiseren in door de corporaties ter beschikking gestelde sloopwoningen, voor het huisvesten van arbeidsmigranten uit Midden en Oost Europa aan uitzendbureaus en werkgevers. De aangesloten uitzendbureaus en werkgevers respecteren regelgeving onder andere omtrent huisvesting en arbeidsomstandigheden, stimuleren taalcursussen bij werknemers en wisselen gegevens uit over wie, hoe lang, waar woont.

Randvoorwaarde van het convenant is dat er geen sprake mag zijn van verdringing van regulier woningzoekenden, zodat gekozen is voor verhuur in sloopwoningen (na woningonttrekking t.b.v. sloop) op basis van de leegstandswet en dat de woningcorporaties verantwoordelijk zijn voor goed beheer.

Door de Rekenkamer Rotterdam is bepaald dat er sprake dient te zijn van een transparant toewijzingsbeleid. De volgorde waarin aangesloten uitzendbureaus benaderd worden als er nieuwe woningen beschikbaar zijn, geschiedt volgens een lijst die bepaald is op basis van loting.

Het convenant betreft 1500 woonplekken over een periode van vijf jaar; een arbeidsmigrant mag niet langer dan 18 maanden gebruik maken van deze mogelijkheid met het idee dat men daarna terug gaat naar het land van herkomst of de weg heeft gevonden naar de reguliere woningmarkt.

- Sinds het afsluiten van het convenant zijn **318** woonplekken beschikbaar gekomen voor de uitzendbureaus voor het huisvesten van tijdelijke arbeidsmigranten.

Convenant “Bemiddeling Rotterdamse werkzoekenden”

Aanvullend op het convenant “Tijdelijke huisvesting Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa” (zie Huisvesting) is gelijktijdig het convenant “Bemiddeling Rotterdamse werkzoekenden” ondertekend door de gemeente Rotterdam (DAAD¹¹) en de ABU, NBBU en VIA.

- In het kader van dit convenant zijn sinds de start tot op heden **489** plaatsingen verricht.

¹¹ DAAD is een in 2005 gestart Rotterdams initiatief van overheid en bedrijfsleven samen. DAAD is een servicepunt voor werkgevers en legt zich specifiek toe op het overbruggen van de kloof tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

6. Taal, Inburgering & Onderwijs

6.1 Taal en inburgering

De gemeente Rotterdam heeft extra initiatieven genomen om de participatie van arbeidsmigranten uit de MOE-landen aan taal- en inburgeringscursussen te stimuleren. Deze activiteiten vinden op maat in de wijken plaats:

- De Poolse medewerkers stimuleren en geleiden de MOE-landers toe naar taal- en inburgeringscursussen.
- De Poolse medewerkers organiseren in de wijken waar veel MOE-landers wonen extra voorlichtingsbijeenkomsten over het belang en nut van taal en inburgering.
- Ook de professionals (welzijnswerk, scholen, politie) zijn actief benaderd en gevraagd migranten uit de MOE-landen adequaat door te verwijzen naar aanbieders van taal-/inburgeringstrajecten.

Resultaat:

- In 2010 hebben **473** MOE-landers deelgenomen aan inburgeringstrajecten of zijn met een traject gestart. Het betreft o.a. 243 Polen, 73 Bulgaren en 42 Roemenen.

6.2 Onderwijs

Kinderen, ook uit de MOE-landen, hebben recht op onderwijs en Rotterdam probeert dit zo goed mogelijk te faciliteren. Onbekendheid met het Nederlandse onderwijs en een fluïde doelgroep roepen extra uitdagingen op.

In 2010 is geconstateerd dat er een grote druk op de onderwijs infrastructuur is, mede als gevolg van grote en ongecontroleerde instroom van leerlingen uit Midden- en Oost-Europa. Dit betreft vooral de druk op (internationale) schakelklassen (eerste wachtlijsten op zuid) en passend onderwijs. Daarnaast is er in het algemeen binnen het onderwijs een tekort aan stages voor mbo-leerlingen. Dit heeft ook gevolgen voor kinderen uit Midden- en Oost-Europa. Zij hebben bij het zoeken naar stageplekken als extra knelpunt hun beheersing van de Nederlandse taal en de waarde van hun behaalde diploma in het land van herkomst.

Aantal kinderen in GBA en in het onderwijs¹²:

- In totaal zijn 1881 kinderen van MOE-landers van 4 t/m 23 jaar geregistreerd in het GBA, waarvan **1136 (60%)** onderwijs volgen. Naar mate de leeftijd vordert neemt het aantal kinderen dat nog onderwijs volgt fors af.
- In de leeftijdscategorie 4 t/m 12 jaar staan 760 kinderen van Moelanders geregistreerd in het GBA, waarvan **727 (96%)** naar school gaan. 30% heeft een dubbele nationaliteit (+ Nederlandse).
- In de leeftijdscategorie 19 t/m 22 jaar zijn 691 jongeren geregistreerd in het GBA en gaan er slechts **35 (5%)** naar school. 9% heeft een dubbele nationaliteit (+ Nederlandse).

¹² Bron: JOS, leerling registratie 25 februari 2011

Vroegtijdig schoolverlaters, leerplichtverzuim en andere problemen

- De algemene cijfers van 'vroegtijdig schoolverlaters' stijgen door de komst van MOE-landers, vooral jonge MOE-landers in de leeftijd 19 t/m 22 jaar. Uitgezocht wordt of jongeren werken of naar school gaan.
- Soms zien leerplichtambtenaren en interventieteams schoolplichtige kinderen thuis, terwijl ze op school hadden moeten zitten. Handhaven leerplicht is moeilijk omdat zij niet in GBA staan ingeschreven.
- Lage participatie, onbekendheid met VVE (voorschoolse educatie/psz en beperkte onderwijsparticipatie in het thuisland zorgen voor ontwikkelingsachterstand (motoriek, gedrag) onder sommige groepen kinderen uit de MOE-landen. Het gaat dan met name om kinderen van groepen lager opgeleide ouders met sociaal economische achterstanden. Hierdoor is de instroom in het basisonderwijs voor deze kinderen moeilijker.

(Internationale) Schakelklassen

- In 2010 zijn op Rotterdamse basisscholen voor het schooljaar 2010-2011 in totaal 72 schakelklassen gestart, waarvan 23 voor nieuwkomers (generiek beleid beleid, dus niet alleen MOE-landers) In het schooljaar 2008-2009 waren er op Rotterdamse basisscholen in totaal 65 schakelklassen. De gemeente Rotterdam geeft voor deze schakelklassen over het schooljaar 2010-2011 €2,6 miljoen subsidie.
- In het voortgezet onderwijs participeren **806** leerlingen in Internationale Schakelklassen (ISK) en **29** leerlingen staan op een wachtlijst. Medio mei start een nieuwe groep en wordt de wachtlijst voor deelname in een ISK naar verwachting gehalveerd.

7. Overige monitoring

7.1 Overlastgevende en criminele MOE-landers

De Directie Veiligheid en de Politie Rotterdam Rijnmond monitoren de geconstateerde overlast door en criminaliteit onder MOE-landers.

- In 2010 waren er **1245** incidenten waar MOE-landers bij betrokken zijn. Dit is **4,6%** van alle incidenten. Dat is meer dan een verdubbeling sinds eind 2008 en de helft meer dan in 2009. Het aandeel incidenten¹³ waar MOE-landers bij zijn betrokken is gestegen van rond de 2% naar bijna 3% eind 2009 tot 4,6% van alle incidenten.
- Er waren in 2010 **1118** unieke verdachte MOE-landers. Het is meer dan een verdubbeling sinds 2008 en meer dan de helft zoveel als in 2009. Het aandeel unieke verdachte MOE-landers is in 2010 gestegen van rond de 2% in 2008 naar bijna 3% in 2009 naar **4,8%** van alle verdachten in 2010.
- De MOE-landers zijn in toenemende mate als verdachte aangemerkt bij alle soorten incidenten. Ook bij de top 4 incidenten waar MOE-landers vaak bij betrokken zijn: diefstal (9%), overlast (7%), oplichting/ fraude (5,5%) en inbraak (5%).

7.2 Nieuwe ontwikkelingen in 2010

De politie Rotterdam-Rijnmond is recent gestart met coördinatie van informatie op het thema Midden- en Oost-Europeanen met een speciaal daarvoor aangestelde functionaris. Met deze intensivering hoopt de politie beter zicht te krijgen op o.a. het mobiele banditisme gepleegd door Midden- en Oost-Europeanen. Deze extra aandacht voor de criminaliteit zal mogelijk ook de komende maanden gaan leiden tot een toename van het aantal verdachten waarbij Midden- en Oost-Europeanen betrokken zijn. De aanpak van de politie is erop gericht om een beter zicht te krijgen op deze groep en een halt toe te roepen aan de door hun gepleegde strafbare feiten waarbij de woning/autocriminaliteit als startpunt zal dienen.

¹³ incident: een overtreding of delict door 1 of meer verdachten. Bijvoorbeeld 3 Moe-landers worden samen verdacht van het plegen van 1 inbraak. Hier is 1 incident, de inbraak, met 3 verdachten